

სიხვილიშვილი

გი დე მოხასანი

ზოგჯერ სინამდვილე არადამაგვრებლად გამოიყურება.

აი, კიდევ ერთი მაგალითი.

ყველა პარიზელი, ვინც კი ამ სეზონზე პარიზში ბრუნდება, იცნობს მშვენიერ ქალაქებს, რომლებიც მარსელიდან გენუამდეა ჩამწკრივებული. ვტოვებთ ჩრდილოეთის პლაჟებს და ჩავდივართ ამ საყვარელ ქალაქებში აპრილის პირველ დღეებში სწორედ ამ დროს, როდესაც ისინი ნამდვილი თაიგულები უნდა გახდნენ, როდესაც მათი გარეუბნები მთლიანად ბალნარად ქცეულა და როდესაც ვარდები და ფოთ-თხლის ხეები ყვავილობენ.

ამ დასახლებებს შორის ერთ-ერთი განსაკუთრებით უყვართ, მაგრამ იგი მეტია, ვიდრე ოდენ ქალაქი, ის არის სამეფო, ძალიან პატარა სამეფო, ნამდვილად, გერტლსტაინის დიდი საჰერცოგო.

ყვავილთვან კლდეზე შეფენილი, ქათქათა სახლების წყებასა და პრინცის სასახლეს ზურგიით რომ ატარებს, მონაკოს პაწაწინა სახელმწიფო ემორჩილება სუვერენს, რომელიც უფრო დამოუკიდებელია, ვიდრე მაკაოს მეფე, უფრო ავტორიტარული, ვიდრე ს.მ. პრუსიის მეფე და უფრო ცერემონიული, ვიდრე საფრანგეთის მეფე ლუი XIV იყო.

შემთხვევისა და რევოლუციების შიშისაგან თავისუფალი, მეფობს მშვიდობიანად, ეტიკეტის სრული დაცვით, თავის ბედნიერ მცირერიცხოვან ხალხზე, სამეფო კარის ცერემონიების შუაგულში, სადაც ჯერ კიდევ რევრანსების ხანაა.

მას ჰყავს თავისი გენერალი თხმთცი ჯარისკაცით, თავისი ეპისკოპოსი, სამღვდელთა, ელჩების წარმომადგენი, როგორც არის ბ-ნი გრევი, ფუნქციონერთა მთელი წყება ბრწყინვალე ტიტულებით, რომლებსაც მუდამ შეხვდებით ყოველი აბსოლუტური სუვერენის გარშემო, რომელსაც თავად სწამს თავისივე დიდებულებისა.

თუმცა ეს მონარქი არ არის არც სისხლისმყვარული და არც შურისმაძიებელი; და როცა ის რაიმეს კრძალავს, და რადგანაც კრძალავს, ღონისძიება გამოიყენება განუზომელი კრძალვით;

ამისათვის მტკიცებულებებია საჭირო?

ერთმა ანარქულმა მოთამაშემ, ერთ უიღბლო დღეს, შეურაცხყოფა მიაცენა სუვერენს. კანონის ძალით ის ქვეყნიდან გადაიქცეს.

ერთი თვე ტრიალებდა ის აკრძალული სამთონის გაბრძოლი, მთავარანგელოზის მახვილის შიშით, რომელსაც ჟანდარმის ხმლის ფორმა მიეღო. ბოლოს, ერთ მშვენიერ დღეს გაბედა და გადაკვეთა საზღვარი, 30 წამში ქვეყნის შუაგულს მიაღწია და კანონში შევიდა, მაგრამ ის უცბად მონელემ შეაჩერა: „თქვენ გაძევებული არ ბრძანდებით, ბატონო?“ – „დიახ, ბატონო, მაგრამ პირველივე მატარებლით უკან ვბრუნდები“ – „ოჰ, ძალიან კარგი, მაშინ, ასეთ შემთხვევაში, შეგიძლიათ შემთხვევით“.

ის ყოველ კვირას ბრუნდებოდა და მოსაწყენი კარისკაცი ყოველ ჯერზე იმავე კითხვას უსვამდა, რომელზედაც მოთამაშეც იმავენიერიად პასუხობდა. განა შესაძლებელია ამხე ღმობიერი მართლმსაჯულება?

მაგრამ ერთ-ერთ გასულ წელს, სამეფოში მძიმე და სრულად ახლებური ამბავი დატრიალდა.

მონდა მკვლელობა.

კაცმა, მონაკოელმა, ისეთმა უცხო მანქანაზე ტიპმა კი არა, როგორც ბლომად შეგვდებოდათ ამ ნაპირებზე, არამედ ქმარმა, მრისხანების მომენტში თავისი ცალი მოკლა.

ოჰ, მან იგი მოკლა უმიზნოდ, გასაგები მოტივის გარეშე. მთელი პრინციპატი საერთო მღელვარებამ მოიცვა.

უნენაესი სასამართლო შეიკრიბა, რათა ეს განსაკუთრებული შემთხვევა განესაჯა (აქ მკვლელობა აქამდე არასოდეს მომხდარიყო), და ბეჩავს სიკვდილი მიესაჯა ერთნმივად.

აღმფთობულმა სუვერენმა დაამტკიცა განაჩენი.

მხოლოდ დამნაშავეს სიკვდილით დასჯის აღსრულება იყო დარჩენილი. მთულ-ოდნელად ერთი სიბოლოე წარმოიშვა. ქვეყნას არც ჯალათი ჰყავდა და არც გილიოტინა გაჩნდა.

რა უნდა ექნათ? საგარეო საქმეთა მინისტრის რჩევით, პრინციპა წამოიწყო მოლაპარაკება საფრანგეთის მთავრობასთან, რათა გამოეგზავნათ თავისმკვეთელი ჯალათი თავის აპარატთან ერთად.

სამინისტროში, პარტიში, ხანგრძლივი თათბირები ჩატარდა. საბოლოო ჯამში, პასუხი გასცეს ხანჯალაღრიცხვის გაგზავნით ხის აღჭურვილობისა და სასჯელის აღმსრულებლის გადაადგილების საფასურისათვის. მთელი თანხა აღწევდა თექვსმეტი ათას ფრანკს.

მისმა მონაკოსში იმეორება უდიდებულესობამ მიიჩნია, რომ ეს ღონისძიება საკმაოდ ძვირად დაუჯდებოდა. მკვლელი ამ ფასად არ ღირდა. თექვსმეტი ათასი ფრანკი ვიღაც ტაკიმასხარას კისრისთვის? აჰ, ნამდვილად არა!

ამის შემდეგ, იმავე თხევანით იტალიის მთავრობას მიმართეს. მეფე, მისი თანასწორი, ეჭვგარეშეა, რომ ისეთივე მომთხვენი არ აღმოჩნდებოდა, როგორც რესპუბლიკური მთავრობა.

იტალიის მთავრობამ გამოაგზავნა ანგარიში, რომელიც აღწევდა 12000 ფრანკს.

12000 ფრანკი! ამას დასჭირდებოდა ახალი გადასახადის დაწესება, 2 ფრანკის თღობით თითოეულ მოსახლეზე. ეს საკმარისი იქნებოდა სახელმწიფოში მოულოდნელი პრობლემების გასაჩინად.

მოიფიქრეს, რომ ერთ რომელიმე რიგით ჯარისკაცს მოეკვთა ამ მათხვერისთვის თავი. მაგრამ გენერალმა, ვისაც რჩევით მიმართეს, ყოყმანით განაცხადა, რომ მის ჯარისკაცებს არ გააჩნდათ ცივი იარაღის გამოყენების საკმარისი პრაქტიკა, რათა გამკლავებოდნენ ასეთ ამოცანას, რაც ხმლის კარგად დაუფლებას საჭიროებდა.

ასე რომ, პრინციმა ხელახლა მოიწვია უზენაესი სასამართლო და წარუდგინა ეს სადაფიდარებო საქმე.

ბევრი ითათბინეს, თუმცა ვერ მიაგნეს ვერცერთ პრაქტიკულ საშუალებას. ბოლოს, სასამართლოს პირველმა პრეზიდენტმა წინადადება წამოაყენა, რომ სიკვდილის სასჯელი შეეცვალათ სამუდამო პატიმრობით და ეს ღონისძიება დაამტკიცეს.

მაგრამ არც ციხე გააჩნდათ. საჭირო გახდა მოეწყოთ ციხე და დაასახელებს ზედამხედველი, რომელმაც ჩაიბარა პატიმარი.

6 თვის განმავლობაში ყველაფერი კარგად იყო. ტუსადს მთელი დღე ეძინა კუთხეში, დაძინებულ ფარდაზე. იმავეს აკეთებდა მცველი კარების წინ სკამზე მჯდომარე, და თვლელა-თვლემით ათვალიერებდა მიმომავალ მგზავრებს.

მაგრამ პრინცი ხელმომჭირნეა, ესაა მისი ერთადერთი ნაკლი, ის მოითხოვს, რომ მის სახელმწიფოში გაღებული სულ მცირედი ხარჯის შესახებაც კი საქმის კურსში ამყოფონ (და ეს სია სულაც არ არის გრძელი). მას გადასცეს ამ ახალი ფუნქციის შექმნასთან, ციხის, პატიმრისა და ღირსების შენახვასთან დაკავშირებული ხარჯთაღრიცხვა. ამ საქმის მოგვარება მიძიმე ტვირთად აწებოდა სუვერენის ბიუჯეტს.

ის ჯერ დაიდრიჯა, მაგრამ როდესაც მიხვდა, რომ ეს შეიძლებოდა სამუდამოდ გაგრძელებულიყო (რამდენადაც მსჯავრდებული ახალგაზრდა იყო), მან გააფრთხილა თავისი იუსტიციის მინისტრი, რათა მიეღო აუცილებელი ზომები ამ ხარჯებისაგან თავის დასაღწევად.

საბოლოოდ, გადაწყდა, რომ დამნაშავეს მისცემდნენ ექვსასი ფრანკის ოდენობის პენსიას, რათა უცნობეთში წასულიყო საცხოვრებლად.

იგი დათანხმდა.

სიკვდილისჯილმა იქონავა შემთავობილი მიწის ნაკვეთი მისი ძველი სუვერენის ქვეყნიდან ხუთი წუთის მანძილზე და იცნოვრა ბედნიერად მისთვის განკუთვნილ მიწაზე ბოსტნეულის მოყვანასა და მონაჩქების სიძულვილში.

მაგრამ მონაკოს სამეფო კარმა ამ მაგალითიდან ბევრი ისწავლა და გადაწყვიტა შეთანხმებულიყო საფრანგეთის მთავრობასთან; ამჟამად, მონაკო ჩვენ გვიზავნის თავის მსჯავრდებულებს, რომლებსაც ჩვენ ვისთეს მძიმე მიწაზე მიგუჩნით ადგილს მცირედი პენსიის სანაცვლოდ.

პრინციპატის იურიდიულ აქტივებში კი თავისუფლად მოიძებნება ეს უჩვეულო განაჩენი, რომელიც ამ კაცს პენსიას უწესებს მონაკოს ტერიტორიის დატოვების ვალდებულებით.

(დამოწმებულია სინამდვილედ, ს.გ.გ.*, მცირედი დეტალების ჩათვლით).

10 აპრილი, 1883

*(სახელმწიფოს გარანტიის გარეშე)

ფრანგულიდან თარგმნა **გაგი უგრეხელიძე**